

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
GRAD RIJEKA
Poglavarstvo

a) I Z V J E Š Ć E
o zlouporabi opojnih droga na području grada Rijeke u 2007. godini

1. Uvod

Zlouporaba opojnih droga je visoko rizičan, neprihvatljiv i bolestan način zadovoljavanja ljudske potrebe za zadovoljstvom, osjećajem ugone.

Zlouporaba droga često izaziva ovisnost. Ovisnost, koja može biti psihička i/ili fizička, smatra se kroničnom recidivirajućom bolešću.

Zlouporaba droga je mnogostruki izazov suvremenog društva. Gotovo i nema države svijeta koja nije pogođena tim problemom. Ovisnost o opojnim drogama je usko povezana s drugim društvenim problemima kao što su siromaštvo, nezaposlenost, prostitucija, delikvencija, kriminalitet, beskućništvo, i dr., a novac koji se obrće u narko kriminalu može imati značajnu ulogu na (ne)stabilnost društvene ekonomije. Zdravstveni rizici u vezi sa zaraznim bolestima (HIV, hepatitis C, hepatitis B, spolno prenosive bolesti) i smrtnost u ovisničkoj populaciji znatno su veći nego u općoj populaciji iste dobi.

Najsvježiji podatci godišnjeg izvješća UNODC-a (UN Office on Drugs and Crime) procjenjuju da je u svijetu 200 milijuna ovisnika o psihoaktivnim drogama ili 5% svjetske populacije u dobi od 15 do 64 godine. Najčešće korištena droga je marihuana (162 milijuna ljudi), slijede stimulansi amfetaminskog tipa (35 milijuna). Od ukupno 16 milijuna opijatskih ovisnika, 11 milijuna su ovisnici o heroinu. Oko 13 milijuna ljudi su kokainski ovisnici.

Kada je riječ o djeci i mladima u Republici Hrvatskoj, zlouporaba droga predstavlja identificirani problem. Uzroci bolesti ovisnosti su višestruki. Prijelomni i krizni periodi u razvoju pojedinca, ali i našeg društva posebno su izoštrili vidljivost ovih pojava. Istovremeno, bolno smo se suočili s ograničenošću osobnih, profesionalnih i institucionalnih potencijala da brže i učinkovitije prevladavamo posljedice bolesti ovisnosti na svim područjima.

Liječenje ovisnosti zahtjeva specijaliziran tretman i omogućavanje dugotrajne skrbi i praćenja. Liječenje, rehabilitacija i socijalna reintegracija su međusobno ovisni dijelovi cjelovitog procesa kojima je cilj usmjeriti uživaoca opojnih droga k razumnijem i zdravijem načinu življenja.

2. Statistički pokazatelji koji se odnose na zlouporabu opojnih droga u Republici Hrvatskoj i gradu Rijeci

Kako bi dobili cjelovitiju sliku o zlouporabi opojnih droga u Republici Hrvatskoj i gradu Rijeci, u nastavku ćemo prikazati podatke dobivene od zdravstvenih i socijalnih ustanova te podatke dobivene od represivnog sustava.

2.1. Hrvatski zavod za javno zdravstvo – Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Od 1978. godine u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo vodi se Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga koji prati sve podatke o osobama liječenim zbog zlouporabe droga u zdravstvenom sustavu kao i podatke o uzrocima smrti umrlih ovisnika. Podatci se prikupljaju iz bolnica, specijalističko-konzilijarnih službi, te Službi za prevenciju ovisnosti i izvanbolničko liječenje ovisnika županijskih zavoda za javno zdravstvo.

Tijekom 2006. godine na liječenju je bilo 7.427 osoba, od kojih je 2.001 osoba bila po prvi put na liječenju (26,9%). Broj ukupno liječenih se stalno povećava i praćenje kretanja pokazuje da je nakon relativnog smanjenja ukupno liječenih u sustavu zdravstva u razdoblju 2003. – 2005. godine sada trend stalan. Do destabilizacije je došlo najvjerojatnije zbog nestabilnosti sustava u vrijeme reorganizacije centara za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti. Iako se broj liječenih ukupno i broj liječenih opijatskih ovisnika stalno povećava, trend povećanja broja novih osoba raste sporije. Praćenjem u Registru, vidljivo je da sustavi za prevenciju ovisnosti i izvanbolničko liječenje ovisnika uspijevaju sve duže zadržati ovisnike u tretmanu.

Broj liječenih osoba ukupno, broj i udio osoba liječenih prvi puta

Godina	Broj liječenih osoba	Prvi put liječeni	Udio novih od svih liječenih
1995.	1.340	652	48,7
1996.	1.766	749	42,2
1997.	2.344	797	34,0
1998.	2.750	1.466	53,3
1999.	3.048	1.657	54,4
2000.	3.899	2.026	52,0
2001.	5.320	2.548	47,9
2002.	5.811	2.067	35,6
2003.	5.678	1.840	32,4
2004.	5.768	1.619	28,1
2005.	6.668	1.770	26,5
2006.	7.427	2.001	26,9

Broj liječenih osoba zbog opijatske ovisnosti ukupno, broj i udio prvi put liječenih zbog opijatske ovisnosti

Godina	Broj liječenih osoba zbog opijata	Prvi put liječeni zbog opijatskog tipa ovisnosti (F11.-)	Udio prvi put liječenih zbog opijat. ovisnosti među ukupno liječ. opijat. ovisnicima
1995.	989	521	52,7
1996.	1.436	610	42,5
1997.	1.866	631	33,8
1998.	2.085	1.048	50,3
1999.	2.057	893	43,4
2000.	2.520	1.009	40,0
2001.	3.067	1.066	34,8
2002.	4.061	846	20,8
2003.	4.087	802	19,6
2004.	4.163	732	17,6
2005.	4.867	785	16,1
2006.	5.611	876	15,6

Zbog zlouporabe opijata tijekom 2006. godine na liječenju je bilo 5.611 osoba, od kojih su 876 bili po prvi put na liječenju (5,6%).. Broj novih osoba koje na liječenje dolaze zbog opijatske ovisnosti je relativno stabilan u posljednjih pet godina i kreće se oko 850 godišnje. U 2006. se u odnosu na 2005. godinu ipak uvećava povećanje, što može odražavati ili samo povećane zahtjeve za liječenjem ili ukupno povećanje heroinske ovisnosti. Treba istaknuti da su među ukupno liječenim osobama, kontinuirano najzastupljenije osobe koje na liječenje dolaze zbog zlouporabe opijata. Posljednjih godina taj je udio viši od 70%.

Osobe liječene zbog zlouporabe psihoaktivnih droga i stope na 100.000 stanovnika u dobi od 15 – 64 godine prema županiji prebivališta

ŽUPANIJA	Liječene osobe ukupno			Prvi put liječeni			
	Broj	Stopa na 100.000	Od toga opijati	Svi tipovi ovisnosti	Udio od liječenih osoba (%)	Od toga opijatski tip	Udio od novootkri venih
Grad Zagreb	2.365	440,4	1.707	657	27,8	243	37,0
Zagrebačka	292	138,9	211	76	26,0	22	29,0
Krapinsko-zagorska	54	57,2	18	31	57,4	1	3,2
Sisačko-moslavačka	102	84,0	57	41	42,6	12	27,9
Karlovačka	117	127,1	21	35	29,9	3	8,6
Varaždinska	315	253,8	208	45	14,3	19	42,2
Koprivničko-križevačka	51	61,8	20	16	31,4	4	25,0
Bjelovarsko-bilogorska	17	19,6	1	11	64,7	1	9,1
Primorsko-goranska	634	299,7	542	179	28,2	109	60,9
Ličko-senjska	18	54,5	14	5	27,8	3	60,0
Virovitičko-podravska	26	42,8	12	16	61,5	4	25,0
Požeško-slavonska	19	34,6	12	5	26,3	2	40,0
Brodsko-posavska	149	130,4	78	56	37,6	14	25,0
Zadarska	522	491,8	483	90	17,2	59	65,6
Osječko-baranjska	376	169,7	162	169	45,0	34	20,1
Šibensko-kninska	266	373,6	250	53	19,9	41	77,4
Vukovarsko-srijemska	95	70,4	72	36	37,9	18	50,0
Splitsko-dalmatinska	832	268,7	769	153	18,4	105	68,6
Istarska	747	525,5	646	154	20,6	76	49,4
Dubrovačko-neretvanska	267	332,6	194	108	40,5	60	55,6
Međimurska	104	129,9	83	14	13,5	3	21,4
Ukupno Hrvatska	7.368	248,1	5.559	1.950	26,5	832	42,7
Druge države	59	0,0	52	52	88,1	45	86,5
UKUPNO	7.427	0,0	5.611	2.001	876	43,8	

Stope prema Popisu stanovništva 2001. godine, Državni zavod za statistiku

Prema podacima o broju ukupno liječenih na 100.000 stanovnika u dobi od 15 do 64 godina, u pojedinim hrvatskim županijama, najviše je prijavljenih iz Istarske županije. U Istarskoj županiji djeluju dva Centra za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika (Pula i Poreč) pa bi ovako velik broj liječenih osoba mogao biti i rezultat dobre "pokrivenosti" ove populacije općenito. Za Republiku Hrvatsku je stopa 248,1 liječenih osoba na 100.000 odraslih osoba, u Istarskoj županiji je 525,5, slijedi Zadarska županija (491,8), Grad Zagreb (440,4), Šibensko-kninska (373,6), Dubrovačko-neretvanska (332,6), Primorsko-goranska (299,7), Splitsko-dalmatinska (268,7) i Varaždinska (253,8), dok su ostale županije ispod hrvatskog prosjeka.

Za liječene opijatske ovisnike situacija je nešto drugačija. Najvišu stopu osoba liječenih zbog uzimanja opijata na 100.000 stanovnika u dobi od 15 do 64 godine ima Zadarska županija (455,0), slijede Istarska (454,5), Šibensko-kninska županija (348,4) te Grad Zagreb (317,9), Primorsko-goranska županija (256,2), itd. Za Hrvatsku je stopa bila 187,2 osobe liječene zbog opijatske ovisnosti na 100.000 stanovnika u radno sposobnoj dobi.

Od ukupno 7.427 osobe liječene tijekom 2006. godine, kao i prijašnjih godina većinu čine muškarci (82,5%). Omjer muškaraca i žena iznosi 4,7:1. Najveći je udio muškaraca u dobi od 25 do 29 godina (27,2%9. Prosječna dob liječenih muškaraca je 29 godina. Žene koje dolaze na liječenje su mlađe. Od 1.300 žena, njih 28,2% (366) je bilo u dobi 25 do 29 godina. Prosječna dob svih liječenih žena je 28,6 godina.

Preboljele bolesti ili pozitivitet (anamnestički kod ovisnika)

Ovisnici o psihoaktivnim drogama su po prirodi svoje bolesti izloženi riziku za obolijevanje od bolesti koje se prenose krvlju. Među heroinskim ovisnicima najviše ih je zaraženo virusom hepatitisa C. U 2006. godini taj je udio iznosio 46,2%. Na hepatitis B je bilo pozitivno 15,5% osoba. Incidencija HIV pozitivnih osoba se već godinama ne mijenja. Kod ovisnika je HIV vrlo rijedak i iznosi 0,5%. Razlog tako dobrih rezultata proizlaze iz trajne edukacije, dobre obaviještenosti, dostupnoj farmakoterapiji, te radu centara za savjetovanje i programima zamjene igala i šprica.

Od ukupno 1.174 osobe koje su tijekom 2006. godine bile stacionarno liječene, za 757 je navedena popratna dijagnoza (64,5%). Od toga je njih 447 bilo liječeno zbog ovisnosti o opijatima, a 310 zbog zlouporabe drugih sredstava. Među liječenim opijatskim ovisnicima najviše je onih u kojih je registriran specifični poremećaj ličnosti (40,5%), slijedi alkoholizam (10,5%), kronični hepatitis C (8,3%), depresija (8,1%) te druge dijagnoze. Psihijatrijske poremećaje kao što su shizofrenija je imalo 19 osoba (4,3%), akutni i prolazni psihotični poremećaj (2,0%) te psihozu (1,3%). Popratne se psihijatrijske dijagnoze registriraju sve češće, te je specifični poremećaj ličnosti registriran u 13,8% opijatskih ovisnika u 2003. godini, u 24,6% u 2005. godini, da bi u 2006. godini bio gotovo udvostručen.

Smrti liječenih ovisnika o psihoaktivnim drogama

Broj umrlih u vezi sa zlouporabom psihoaktivnih droga u razdoblju 1996. – 2006. godine

Godina	Broj umrlih
1996.	29
1997.	44
1998.	43
1999.	63
2000.	75
2001.	78
2002.	86
2003.	95
2004.	108
2005.	104
2006.	85

Ovisnici umrli tijekom 2006. godine prema uzroku smrti

UZROK SMRTI	Broj	Udio %
Predoziranje heroinom	27	31,8
Predoziranje opijatima	17	20,0
Predoziranje metadonom	17	20,0
Ostale bolesti	10	11,8
Samoubojstva	2	2,4
Nesreće	2	2,4
Neoznačeno	10	11,8
Ukupno	85	100,0

Najviše umrlih je, kao i ranijih godina, bilo s prebivalištem u Gradu Zagrebu (32 osobe tj. 37,6%), slijede ih umrle osobe iz Splitsko-dalmatinske (15 tj. 17,6%), a zatim Istarske županije (9 tj. 10,6%). Umrlih ovisnika s područja Primorsko-goranske županije bilo je 4 tj. 4,7%.

2.2. Odjel za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti NZZJZ PGŽ

Odjel za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti djeluje u sklopu Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Primorsko – goranske županije. Svojom organizacijom i sadržajima rada objedinjuje aktivnosti zdravstva, socijalne zaštite i prosvjete s ciljem provedbe kontinuiranog nadzora, edukacije, psihoterapije, obiteljske terapije, medikamentozne terapije, prevencije HIV infekcije i hepatitisa te pomoći u rješavanju drugih životnih problema ovisnika i njihovih obitelji, kao i pružanju pomoći povremenim konzumentima droga i njihovih obitelji. U sklopu Odjela djeluju Odsjek za prevenciju bolesti ovisnosti i Odsjek za izvanbolničko liječenje ovisnosti, poznatiji kao Centar za ovisnosti. Glavni djelatni zadatak Centra sastoji se u liječenju ovisnosti o psihoaktivnim drogama (opijati, hipnotici, kanabis, amfetamini, kokain, halucinogeni, hlapljiva otapala, sedativi, ansiolitici). Vrste liječenja koje određuje liječnik/psihijatar u Centru, primjenjuju se ovisno o nizu relevantnih faktora, a odnose se na: detoksikaciju metadonom (brza i spora); održavanje na metadonu; detoksikaciju bez metadona uz primjenu drugih lijekova; liječenje bez medikacije, dulja psihosocijalna terapija te liječenje uz upute, savjetovanje i podršku.

U tijeku 2007. godine usluge Centra koristilo je 607 osoba (od tog broja 501 osoba muškog i 106 osoba ženskog spola). Prema sredstvima ovisnosti prevladavali su opijatski ovisnici (njih 544), eksperimentatora je bilo 49, a ostalih 14. U 2007. godini novih opijatskih ovisnika bilo je 90, a eksperimentatora 25. U 2007. godini umrlo je 14 registriranih ovisnika.

Broj heroinskih ovisnika prema području prebivališta i vrsti terapije u prosincu 2007. godine

	Terapija Metadonom	Terapija Subutex-om	Ostala terapija	Ukupno
Grad Rijeka	155	120	1	276
Primorsko – goranska županija	53	45	1	99
Ostale županije	2			2
Ukupno	210	165	2	377

Broj prvodošlih klijenata uključenih u sustav tretmana Centra s obzirom na dijagnozu u razdoblju od 1996. do 2007. godine

Godina	Eksp.	Ovisnici o opijatima	Ostali	Ukupno	Umrli
do 1996.	48	103	31	182	1
1997.	16	41	14	71	-
1998.	41	94	11	146	2
1999.	89	74	20	183	3
2000.	122	112	17	251	3
2001.	149	186	21	356	2
2002.	81	145	38	264	8
2003.	70	77	22	169	11
2004.	27	68	8	103	11
2005.	41	97	4	142	19
2006.	45	104	9	158	9
2007.	25	90	4	119	3
Ukupno	754	1191	201	2146	83

Broj prvodošlih klijenata s dijagnozom ovisnosti o opijatima uključenih u tretman Centra u razdoblju od 2004. do 2007. godine

Godina	Grad Rijeka	Primorsko – goranska županija	Ostale županije	Ukupno
2004.	46	16	6	68
2005.	57	33	7	97
2006.	56	40	8	104
2007.	57	28	5	90
Ukupno	216	117	26	359

2.3. Psihijatrijska bolnica Lopača

U Psihijatrijskoj bolnici Lopača tijekom 2007. godine liječilo se ukupno 22 ovisnika od kojih je 50% osoba ženskog spola i 50% muškog spola.

S obzirom na dob liječenih osoba najviše ih je bilo u skupini od 19 do 25 godina, ukupno 11 pacijenata. U dobi od 15 do 18 godina liječilo se 6 pacijenata, u dobi od 26 do 30 godina 1 pacijent, a u dobi od 31 do 41 godinu ukupno 4 pacijenata. U 90% slučajeva radilo se ovisnosti o opijatima, u 10% slučajeva o politoksikomaniiji, a sve su liječene osobe konzumirale i kanabinoide..

U Psihijatrijskoj bolnici Lopača, tretman se provodi po programu za ovisnike u cilju što brže resocijalizacije i rehabilitacije (grupna i obiteljska psihoterapija, edukativna grupa, likovna terapija, te radnookupacioni tretman) uz farmakoterapiju. Prosječna dužina liječenja iznosila je sedam mjeseci.

Na teret grada Rijeke u okviru Socijalnog programa liječen je samo jedan pacijent, a za ostale pacijente troškove liječenja plaćale su njihove općine i gradovi ili oni sami.

2.4. Klinički bolnički centar Rijeka – Klinika za psihijatriju

U Akutnoj (hitnoj) psihijatrijskoj ambulanti Klinike za psihijatriju u 2007. godini pregledano je ukupno 417 ovisnika o drogama, od toga 309 muškog i 108 ženskog spola. S obzirom na vrstu konzumirane droge, najčešće se radilo o ovisnicima o opijatima – 321, ovisnika o anksioliticima bilo je 45, ovisnika o kokainu 2, ovisnika o psihostimulansima 1, te politoksikomana 48.

U dobi do 18 godina pregledano je 8 ovisnika, u dobi od 18 do 23 godine 132 ovisnika, u dobi od 24 do 28 godina 157 ovisnika, u dobi od 29 do 33 godina 74 ovisnika, u dobi od 34 do 38 godina 30 ovisnika, a starijih od 39 godina bilo je njih 16.

Najviše je bilo ovisnika s područja grada Rijeke, 286, s područja drugih općina i gradova Primorsko – goranske županije 93 ovisnika, a s područja drugih županija 38.

2.5. Centar za socijalnu skrb Rijeka

Centar za socijalnu skrb Rijeka djeluje kroz ustrojbene jedinice (Odjel općeg socijalnog rada, Odjel obiteljsko pravne zaštite, Odjel za skrbništvo, Odjel za zaštitu i tretman djece i mladeži s poremećajima u ponašanju, Odjel za zaštitu odraslih, djece i mladeži s tjelesnim i duševnim oštećenjima) i svaki odjel obavlja specifične poslove i zadatke u programu prevencije i zlouporabe droga.

Tijekom 2007. godine u tretmanu Centra za socijalnu skrb Rijeka bilo je 29 maloljetnika (zbog kaznenih ili prekršajnih prijava) i 58 mlađih punoljetnika (zbog kaznenih ili prekršajnih prijava). U ukupnom broju osoba u tretmanu Centra, prevladavaju osobe muškog spola, njih 86,2%, a osoba ženskog spola bilo je 13,8%. Centar je bio uključen kod upućivanja 7 ovisnika u Terapijsku zajednicu Susret. Također je Centar uspostavio nadzor nad izvršavanjem roditeljske skrbi kod 9 obitelji gdje su oba roditelja ovisnici i 3 obitelji s jednim roditeljem ovisnikom.

2.6. MUP, Policijska uprava primorsko – goranska Rijeka

Prema podacima Policijske uprave primorsko-goranske, Sektora kriminalističke policije, Odjela kriminaliteta droga, u 2007. godini na području PU primorsko – goranske zabilježeno je 1007 kaznenih djela iz domene "zlouporaba opojnih droga" (čl. 173. Kaznenog zakona), što predstavlja pad za 141 kaznenih djela (12,3%) u odnosu na 2006. godinu kada je zabilježeno 1148 kaznenih djela. Struktura navedenih kaznenih djela vidljiva je iz sljedeće tablice:

Čl. 173 KZ*	2006. g.	2007. g.
St. 1.	684	650
St. 2.	251	197
St. 3.	1	5
St. 4.	4	-
St. 5.	150	111
St.6	58	44
Ukupno	1148	1007

*Članak 173.: st 1.: Tko neovlašteno posjeduje stvari ili pripravke koji su propisom proglašeni opojnim drogama; st. 2.: Tko neovlašteno proizvodi, prerađuje, prodaje ili nudi na prodaju, ili radi prodaje kupuje, drži ili prenosi, ili posreduje u prodaji ili kupnji, ili na drugi način neovlašteno stavlja u promet stvari ili pripravke koji su propisom proglašeni opojnim drogama; st.3.: Ako je kazneno djelo iz stavka 2. ovoga članka počinilo više osoba koje su se udružile radi činjenja tih djela, ili je počinitelj toga kaznenog djela organizirao mrežu preprodavatelja ili posrednika; st. 4.: Tko neovlašteno pravi, nabavlja, posjeduje ili daje na uporabu opremu, materijal ili stvari za koje zna da su namijenjene za proizvodnju opojnih droga; st. 5.: Tko navodi drugoga na trošenje opojne droge, ili mu daje opojnu drogu da je troši on ili druga osoba, ili stavi na raspolaganje prostorije radi trošenja opojne droge, ili na drugi način omogući drugome trošenje opojne droge; st.6.: Ako je kazneno djelo iz stavka 5. ovoga članka počinjeno prema djetetu, maloljetnoj, duševno bolesnoj, privremeno duševno poremećenoj osobi, nedovoljno duševno razvijenoj osobi ili prema više osoba, ili je prouzročilo osobito teške posljedice.

Tijekom 2007. godine (2006.) kazneno je prijavljeno 755 (836) počinitelja od kojih su 133 (94) strana državljana, 276 (255) počinitelja s prebivalištem izvan Primorsko-goranske županije, te 346 (487) osoba, počinitelja s prebivalištem na području naše županije. Od ukupnog broja prijavljenih počinitelja, 45 (47) osobe su maloljetnici ili su u vrijeme počinjenja kaznenog djela bile maloljetne. Nadalje, utvrđeno je 650 (612) prekršaja iz Zakona o suzbijanju zlouporabe droga, 6 (6) prekršaja iz Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira koji se odnose na zlouporabu opojnih droga, te 180 (53) prekršaja iz Zakona o sigurnosti prometa na cestama (upravljanje vozilom pod utjecajem doga).

Droga je u 2007. godini zaplijenjena u 760 (831) slučajeva, što je tablici prikazano prema vrsti i količini zaplijenjene droge:

DROGA	Količina
marihuana	3.993,26 g.
hašiš	258,34 g.
cannabis	59 kom.
kokain	81. 420 g
heroin	1.529,69 g.
amfetamin	1.127,86 g.

ecstasy	117 tbl.
heptanon	299 tbl.
subutex	250 tbl.
tablete	2.014 tbl
LSD	26 doza

Prema podacima Policijske uprave primorsko – goranske Rijeka, tijekom 2007. godine 9 (1) je osoba preminulo zbog posljedica konzumiranja droge.

2.7. Općinsko državno odvjetništvo u Rijeci

Tijekom 2007. godine za kaznena djela zlouporabe opojnih droga opisanih u članku 173. stavak 1., 5., i 6. Kaznenog zakona RH, prijavljeno je:

- 277 odraslih osoba (osobe iznad 21 godine života) što predstavlja pad od 7% u odnosu na 2006. godinu kada je za ista kaznena djela prijavljeno 297 odraslih osoba;
- 101 mlađa punoljetna osoba (u dobi od navršenih 18 godina života do navršene 21 godine života) što u odnosu na 2006. godinu predstavlja realan pad za 15,8%, budući je tijekom 2006. godine bilo prijavljeno 120 osoba;
- 20 maloljetnih osoba (osobe u dobi od navršenih 14 do navršenih 18 godina života) što predstavlja pad od 48,7% u odnosu na 2006. kada je bilo prijavljeno 39 maloljetnika.

Broj prijavljenih osoba tijekom 2007. godine za kaznena djela zlouporabe opojnih droga iz nadležnosti Općinskog državnog odvjetništva

Počinitelji	Broj osoba
Punoljetne osobe	277
Mlađe punoljetne osobe	101
Maloljetnici	20
Ukupno	398

U odnosu na vrstu droge kao objekta inkriminacije kod svih dobnih skupina najzastupljenija je marihuana.

Kod punoljetnih osoba druga po učestalosti je opojna droga heroin, zatim amfetamini i Helex, dok kod mlađih punoljetnika, nakon marihuane, prevladava MDMA, speed te heroin, isto kao kod maloljetnika, s manjim brojem ukupnih prijavi vezanih uz posljednju vrstu droge.

Tijekom 2007. godine nisu uočeni novi pojavni oblici kaznenih djela niti su zabilježene nove vrste droga kao objekta inkriminacije, iako se tijekom socio-pedagoške obrade osumnjičenika dobivaju podaci koji ukazuju da se na tržištu pojavljuju do sada nepoznate vrste droga. Politika postupanja Općinskog državnog odvjetništva u Rijeci, odnosno kažnjavanja kreće se u rasponu od primjene uvjetne osude, sudske opomene, novčane kazne i u manjem broju slučajeva, za višestruke recidiviste, kazna zatvora. Tijekom 2007. počelo se s primjenom odredbi članka 175. st. 5. Zakona o kaznenom postupku. Navedenim člankom Zakona dana je ovlast državnom odvjetniku da odgodi početak započinjanja kaznenog progona ako je kaznena prijava podnesena za kazneno djelo za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do 3 godine, a djelo je nižeg stupnja krivnje kod kojeg razmjeri štetnih posljedica ne nalažu javni probitak progona. Državni odvjetnik, uz privolu osumnjičenika i njegovu pripremnost može donijeti odluku da se podvrgne odvikavanju od droge ili drugih ovisnosti sukladno posebnim propisima. Ovaj članak Zakona je sadržajno istovjetan odredbama članka 64. stavak 1. točka c Zakona o sudovima za mladež kojim je dana ovlast državnom odvjetniku da ne zahtjeva pokretanje kaznenog postupka pod uvjetom da maloljetnik (ili uz jasno naznačen kriterij ima i punoljetna osoba) izrazi spremnost izvršiti određene radnje, što je u slučaju kaznenih djela vezanih uz drogu, u pravilu znači da se uz suglasnost zakonskog zastupnika osoba podvrgne stručnom medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti. Obje navedene, vanprocesne, mjere sadržajno su istovjetne s posebnim obvezama u smislu članka 9. stavak 1. i 2. Zakona o sudovima za mladež kada ih izriče sud.

Kriminalno-pedagoški značaj vanprocesnog postupanja kao mjera sekundarne prevencije jest u prevenciji složenijih formi poremećaja u ponašanju mladeži, recidiva u kaznenim djelima, izbjegavanju stigmatiziranja maloljetnika izvođenjem pred sud dok je uzgredni, iako važan učinak, rasterećenje suda. Sve posebne obveze ostvaruju se posredstvom centara za socijalnu skrb, uz nadzor praćenje i potporu državnog odvjetništva, u kojem se, u svrhu motivacije na izvršenje posebnih obveza, redovito održavaju kontrolna ročišta.

Općinsko državno odvjetništvo, je nakon 4 godine praćenja rada, sadržajnom i brojčanom analizom spisa i sustavnim praćenjem varijabli "uspješno okončani" i "recidiv", zaključilo da mjere sekundarne prevencije postižu pozitivne rezultate, što se u ovom izvještajnom razdoblju najočitije reflektira kroz skupinu maloljetnika gdje je broj prijavljenih osoba za kaznena djela zlouporabe opojnih droga gotovo prepolovljen.

2.8. Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci

Kaznena djela iz nadležnosti Županijskog državnog odvjetništva treba promatrati kroz činjenicu da se radi o najtežim djelima za koje je predviđena kazna zatvora do 20 godina (neovlaštena proizvodnja, preprodaja, prodaja, posredovanje u kupnji i prodaji) ili kazna dugotrajnog zatvora ako je naprijed navedene radnje počinilo više osoba koje su se udružile radi činjenja tih djela.

Broj prijavljenih osoba tijekom 2007. godine za kaznena djela zlouporabe opojnih droga iz nadležnosti Županijskog državnog odvjetništva:

Primorsko – goranska županija

Počinitelji	Broj osoba
Punoljetne osobe	139
Mlađe punoljetne osobe	32
Maloljetnici	9
Ukupno	180

Grad Rijeka

Počinitelji	Broj osoba
Punoljetne osobe	99
Mlađe punoljetne osobe	21
Maloljetnici	5
Ukupno	125

2.9. Izvješća udruga i ustanova čiji su projekti/programi usmjereni na rješavanje problematike ovisnosti

U nastavku slijedi kratko izvješće udruga i ustanova čiji su projekti/programi financirani u 2007. godini iz sredstava Odjela gradske uprave za zdravstvo i socijalnu skrb:

2.9.1. Društvo prijatelja waldorfske pedagogije

U 2007. godini realiziran je projekt pod nazivom Ozdravljujuća škola ili preduhitrimo ovisnosti prije o... U sklopu projekta održana je radionica pokreta po Botmeru koju je vodio prof. Mirko Bogoslavac i dvodnevni seminar o povezanosti matematike i pokretanja koji je vodio Wolf Klein iz Klagenfurta, tiskana je i brošura *Kako uči mozak* koja je namijenjena mladim roditeljima.

2.9.2. Ustanova za savjetovanje i komunikaciju A.S.K. Ri

- Edukacija vršnjaka pomagača Moj život po mom izboru

Cilj programa je prevencija ovisnosti i ostalih rizičnih ponašanja kod adolescenata, a osnovne teme koje su se obrađivale su: Tko sam ja i što želim u životu, Što od mene očekuje okolina (roditelji, nastavnici, vršnjaci...), Emocije i komunikacija, Ovisnost, Seksualnost, Nenasilno rješavanje sukoba. Tijekom 2007. godine, U ASK - u su se jedanput tjedno sastajale tri grupe srednjoškolaca iz Primorsko goranske županije.

Jedna grupa započela je s radom 12.04.2006. godine, i sastajala se četvrtkom od 20,00 do 22,00 sata pod vodstvom dviju psihologinja. U razdoblju od 01.01.2007. do 31.12.2007. održano je 30 radionica. Od početka rada ove grupe održano je 56 radionica. Grupu je činilo 5 polaznika, i to 4 učenice i 1 učenik u dobi od 15 do 18 godina. Ova grupa je završila s radom krajem rujna, a polaznicima su uručene diplome vršnjaka - pomagača. Oni su trenutno uključeni u rad Udruge Potencijal.

Druga grupa započela je s radom 24.10.2006. godine i sastajala se utorkom od 20,00 do 22,00 sata pod vodstvom dviju psihologinja. U razdoblju od 01.01.2007. do 31.12.2007. održano je 34 radionice. Od početka rada ove grupe održano je 43 radionice. Grupu je činilo 7 polaznika, i to 6 učenica i 1 učenik u dobi od 15 do 18 godina.

Treća grupa započela je s radom 1.10.2007. godine pod vodstvom psihologinje. U razdoblju od 01.10.2007. do 31.12.2007. godine održano je 11 radionica. Grupu je činilo 5 polaznika u dobi od 15 do 18 godina.

Ukupno u 2007. godini održano je 75 radionica (150 sati) sa 17 polaznika u tri grupe.

Dvije grupe formirane su putem prezentacijskih radionica koje su tijekom prethodnog perioda održavali srednjoškolci vršnjaci-pomagači uz pomoć psihologa u srednjim školama PGŽ, a treća je proizašla iz psihoterapijskog rada u Ustanovi ASK.

Polaznici programa u 2007. godini bili su učenici iz sljedećih srednjih škola: Salezijanska gimnazija, Prva sušačka hrvatska gimnazija, Prva riječka hrvatska gimnazija, Medicinska škola, Kemijsko-grafička škola, Trgovačka škola, Gimnazija Eugena Kumičića, Hotelijersko-turistička škola.

2.9.3. Udruga Potencijal

U svrhu primarne prevencije ovisnosti, u suradnji sa stručnim suradnicima srednjih škola, u tijeku 2007. godine organizirane su radionice, s temom *Postoji li alternativa rizičnom ponašanju?*, u trajanju od jednog školskog sata. Radionice su provodili timski psiholog i vršnjak pomagač.

Kroz vježbu donošenja odluka i diskusiju nakon vježbi sudionici su osvještavali svoje motive za rizična ponašanja; njihova je pažnja bila usmjerena na potrebu za izazovom, pobunom, samodokazivanjem i slobodom u svojim postupcima, te mogu li se te potrebe ispuniti i na aktivni i konstruktivni način. Naglašavala se važnost preuzimanja odgovornosti za vlastito ponašanje. S obzirom na sadržaj, ali i način rada na radionicama, mladi postaju senzibilizirani na drugačije promišljanje rizičnih ponašanja, posebno korištenja opojnih sredstava, te počinju spontano mijenjati na bolje svoje komunikacijske obrasce i pozitivnije i konstruktivnije razmišljati o sebi i svom životu.

U svrhu primarne prevencije ovisnosti u tijeku 2007. godine provedeno je 30 radionica kojima je obuhvaćeno 756 učenika u slijedećim školama: Prva sušačka hrvatska gimnazija - 8 radionica, Gimnazija Andrije Mohorovičića - 3 radionice, Kemijsko-grafička škola - 7 radionica, Škola za primijenjenu umjetnost u Rijeci - 2 radionice te Prva riječka hrvatska gimnazija - 10 radionica.

Učenicima sudionicima radionica je ponuđena mogućnost uključivanja u jednogodišnji program edukacije vršnjaka-pomagača.

2.9.4. Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ

- Program prevencije bolesti ovisnosti – Edukacija edukatora

U sklopu navedenog programa kojeg provodi Služba školske medicine, u 18 riječkih osnovnih škola u 2007. godini održano je 39 zdravstveno odgojnih predavanja te 9 tribina za roditelje i nastavnike učenika 5. razreda. Na tribinama i predavanjima su, osim roditelja i razrednika učenika 5. razreda, bili prisutni i roditelji i razrednici učenika 6., 7., i 8. razreda. Iako su tribine u školama bile dobro posjećene uz aktivno sudjelovanje roditelja, evaluacija nakon provedenog programa pokazala je da su roditelji najviše zainteresirani za rad u radionicama. U 2007. godini ovim je programom bilo obuhvaćeno 1119 roditelja i 42 nastavnika riječkih osnovnih škola.

Ovaj se program provodio i srednjim školama Grada Rijeke u kojima je ukupno organizirano 22 predavanja i tribina na kojima je prosječno, prisustvovalo 50% pozvanih roditelja.

2.9.5. Filozofski fakultet u Rijeci

- Studentski savjetovanišni centar

Tijekom 2007. godine psihološku pomoć u SSC-u je po prvi puta potražilo 97 studenata. Svi su oni bili uključeni u individualni i/ili grupni tretman. Provedeno je 638 sati

individualnog rada. U individualno savjetovanje bilo je uključeno ukupno 108 studenata i 2 učenika srednje škole.

Pomoć u SSC-u češće traže djevojke (77%) od mladića (23%) u dobi od 16 do 30 godina. Najčešće se javljaju studenti prve godine (29%) i druge godine studija (26%). U SSC dolaze studenti svih riječkih fakulteta, a najčešće se javljaju studenti Filozofskog fakulteta (34%), Pravnog (16%), Ekonomskog (11%), te Medicinskog (9%) fakulteta. Najčešći razlozi traženja pomoći su problemi s učenjem i polaganjem ispita te izborom odgovarajućeg studija (46%), problemi u partnerskim i obiteljskim odnosima (25%), različita anksiozna stanja (13%), depresivnost (8%), rjeđe poremećaji u hranjenju (5%) te u još manjoj mjeri ostali problemi koji zaokupljaju studentsku populaciju.

U SSC-u, koji radi svakim radnim danom od 9,00 do 16,00 sati, usluge pruža 6 psihologa.

2.9.6. Udruga Terra

- Prevencija razvoja ovisnosti kod rizičnih skupina mladih

U savjetodavni tretman u 2007. godini bilo je uključeno ukupno 123 korisnika (34 osobe ženskog spola, a 89 muškog spola), od toga 16 malodobnih (9 muških i 7 ženskih).

Ukupno je u savjetodavni rad uključen 51 novi korisnik (12 ženskog spola, 39 muškog) od kojih je 16 malodobnih i mlađih punoljetnika (7 ženskog, 9 muškog spola).

Razlozi dolaska u Savjetovalište su sljedeći:

- 86 korisnika je došlo radi problema s konzumacijom heroina,
- 79 korisnika bilo je na supstitucijskoj terapiji Subutexom,
- 37 korisnika došlo je radi eksperimentiranja s "lakšim" drogama ili radi drugih problema (loš uspjeh u školi, agresivno ponašanje)

Tijekom godine, osim ljetnog razdoblja, redovito su se dva puta mjesečno održavale grupe samopomoći za roditelje ovisnika i eksperimentatora. U 2007. održane su 22 grupe.

Na njima je sudjelovao ukupno 21 roditelj iz 15 različitih obitelji. Također, jednom tjedno su se održavale grupe podrške "stabilnih" klijenata, ukupno njih 48 u koje je bilo uključeno 9 korisnika. Jednom tjedno, psihijatar, vanjski suradnik, prima klijente radi savjetovanja i propisivanja preporuke za terapiju subutexom. U 2007. korisnici su ostvarili 315 takvih savjetovanja.

Korisnici savjetovaništa uključili su se i u informatičku radionicu, njih 9 prošlo je tečaj iz osnova rada na računalu, 12 korisnika uključeno je u kreativne radionice na kojima su se bavili različitim likovnim aktivnostima, a pomoć pri učenju dobilo je 9 korisnika. Sve, osim jedne, postigle su zadovoljavajuće rezultate u školi ili fakultetu.

Obavljeno je 351 telefonsko savjetovanje sa korisnicima ovisnicima, eksperimentatorima te njihovim obiteljima i prijateljima.

Broj posjeta Savjetovalištu siječanj-prosinac 2007.

OVISNICI	EKSPERIMENTATORI	OBITELJ OVISNIKA	OBITELJ EKSPERIMENTATORA	PARTNER/ PRIJATELJ
1032	298	310	56	39

- Dnevni boravak za ovisnike i ostale rizične skupine

Ukupno je u 2007 godini programom zamjene igala obuhvaćeno 710 korisnika u "drop in-u" i na terenu. Ostvaren je kontakt sa 92 nova korisnika tijekom terenskog rada (outreach) i 45 u "drop in" centru, te još s 20 novih korisnika u "drop in" centru nevezano uz zamjenu igala.

Kroz terenski rad i stacionarnu zamjenu igala u "drop in" centru ostvareno je 3600 kontakata sa prosječno 250 različitih korisnika mjesečno. Prosječna dob korisnika je 24 godine (82% korisnika su muškarci i 18% žene).

Prosječno dnevno 15 korisnika koristi usluge dnevnog boravka nevezano uz zamjenu igala. Također se u drop in-u pružaju usluge korištenja perilice i sušilice za rublje (oko 200

godišnje; tjedno dva do četiri korisnika) i mogućnost tuširanja (oko 100 korištenja tuširanja u drop in centru; 1-3 usluge tjedno).

Tijekom 2007. godine ostvareno je 1000 poziva na SOS telefon (besplatan za korisnike), 700 usluga Info centra koje su se odnosile na: pomoć u traženju posla, upućivanje na detox program, uključivanje u izvanbolničko liječenje, informacije o zdravstvenim i socijalnim ustanovama, testiranje, itd.

Tijekom 2007. održano je i 8 edukacija za korisnike "drop in" centra koje su bile na temu Hepatitisa, HIV-a i SPB-i i predoziranja opojnim drogama.

Potrebno je istaknuti da je u 2007. godini evidentiran primjetan porast broja posjeta u "drop-in-u", nevezano uz zamjenu pribora za intravensko konzumiranje droga. Sve češće korisnici "drop in-a" su i osobe koje nemaju problem ovisnosti, već su primarno osobe sa socijalnim problemima, beskućnici, nezaposleni i slično. Sve vidljiviji je problem beskućnika ili „polu-beskućnika“ koji imaju adresu stanovanja, ali u biti zbog ne postojanja ili nebrige obitelji nemaju gotovo nikakve uvjete za život, a posebno zabrinjava što je relativno veliki broj mladih u takvoj situaciji.

2.9.7. Udruga Egzodus

- Program rada Savjetovališta

Tijekom 2007. godine ostvaren je prvi kontakt sa 147 ovisnika, od tog je broja njih 14 upućeno na liječenje (12 muških ovisnika u dobi od 17-27 godina i 2 djevojke u dobi od 16-22 godine). Također u savjetodavni rad bilo je uključeno 17 zatvorenika – ovisnika u dobi od 23-40 godina.

U Savjetovalištu se pružaju sljedeće usluge: savjetovanje, priprema za odlazak u terapijsku zajednicu, sređivanje dokumenata te uključivanje roditelja u grupu za roditelje.

- Program resocijalizacije

U navedeni program bilo je uključeno ukupno 18 rehabilitiranih ovisnika (15 muških između 18-37 godina i 3 djevojke u dobi od 19-32 godine), udomljen je jedan ovisnik (37 godina), u program školovanja uključena su 2 ovisnika (29 i 33 godina) i jedna djevojka u dobi od 32 godine. Udruga je sudjelovala kod pronalaženja zaposlenja za 4 muškaraca u dobi u dobi od 18-37 godina i 2 djevojke u dobi od 19 i 28 godina. U program resocijalizacije uključena su i dva zatvorenika.

Usluge koje udruga pruža u sklopu navedenog programa su sljedeće: pronalaženje zaposlenja, školovanje, uključivanje u rad udruge, druženja, izleti te grupni sastanci i sastanci s roditeljima.

Potrebno je istaknuti da je u 2007. godini započela je s radom i frizerska radionica - mjesto gdje osobe u programu resocijalizacije mogu naučiti praktični dio frizerskog zanata u vrijeme dok se za to i školuju.

2.9.8. Udruga za zaštitu obitelji Rijeka (U.Z.O.R.)

- Provođenje postupka odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti – eksperimentatori

Postupak odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti – za eksperimentatore provodio se pri bivšem Savjetovalištu za djecu, mladež, brak i obitelj (Centar za socijalnu skrb Rijeka) do 31.03.2007. godine, a od tada program se provodi pri Udruzi za zaštitu obitelji – Rijeka U.Z.O.R.

Postupak odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti – za eksperimentatore je oblik sekundarne prevencije u koji se uključuju mladi koji eksperimentiraju sa sredstvima ovisnosti, a koje upućuje najčešće Općinsko državno odvjetništvo zbog počinjenog kaznenog djela opisanog u članku 64 stavak 1 točka c Zakona o sudovima za mladež.

Pored konzumacije tzv. lakih droga i afirmativnih stavova prema istome, kod te mladeži postoji širok raspon drugih teškoća, poput teškoća u školovanju, poremećenih obiteljskih odnosa, deficita socijalnih vještina i vještina suočavanja s problemima, poremećaji raspoloženja, osjećaj nezadovoljstva, nisko samopoštovanje, iritabilnost i impulzivno ponašanje, odsustvo životnih ciljeva, stihijsko provođenje slobodnog vremena. Upravo navedene teškoće predstavljaju sadržaje savjetodavnog rada. Ciljevi su individualizirani,

prilagođeni potrebama i osobinama samog korisnika, a općenito su usmjereni na smanjenje recidiva, stabilizaciju ponašanja mladih i unaprjeđivanje komunikacije unutar obitelji.

Pored mladih, u program se uključuju i njihovi roditelji. Glavna aktivnost programa jeste savjetovanje, koje može biti individualno, obiteljsko ili grupno. Uz savjetodavni rad, neophodan dio čitavog postupka odvikavanja od droge jest testiranje urina koje se provodi u Centru za prevenciju ovisnosti Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije. U slučaju nalaza pozitivnog na THC ili neku drugu vrstu droga, provodi se detaljna analiza recidiva uz pojačan rad na problematici konzumiranja sredstava ovisnosti.

U provedbi programa surađuje se s Centrom za socijalnu skrb Rijeka, školama koje mladi pohađaju, Općinskim državnim odvjetništvom Rijeka, Općinskim sudom u Rijeci, psihijatrom na Odjelu adolescentne psihijatrije riječkog KBC-a i Centrom za prevenciju ovisnosti.

U rujnu 2007. godine, pored eksperimentatora u program su uključeni i maloljetnici i mlađi punoljetnici kako bi nastavili izvršavati posebnu obvezu započetu pri bivšem Savjetovalištu za djecu, mladež, brak i obitelj, a koji je preustrojem u Obiteljski centar navedenu mjeru prestao provoditi.

Broj korisnika programa:

Upućeni od ODO-a	27
Upućeni od Općinskog suda	5
Dolaze samostalno	8
Uključeni roditelji	23
Ukupno	63

Oblici savjetodavnog rada:

Inicijalni intervju	35
Individualno savjetovanje mladih	322
Individualno savjetovanje roditelja	18
Obiteljska terapija roditelja	30
Grupna terapija	3
Ukupno	408

- Provođenje posebne obveze – počinitelji kaznenih djela

Navedeni program započeo je u listopadu 2007. godine. U program se uključuju maloljetnici i mlađi punoljetnici upućeni od strane Općinskog državnog odvjetništva, Općinskog suda u Rijeci ili Centra za socijalnu skrb Rijeka. Uglavnom su to oni kojima je izrečena mjera posebne obveze ili izvan sudske nagodbe.

U program se uključuju i roditelji mladih, a njihova uključenost varira od prikupljanja dodatnih podataka u svrhu kvalitetnije procjene i planiranja tretmana do aktivne uključenosti u određen oblik savjetovanja (individualna, grupna ili obiteljska terapija).

Glavna je aktivnost savjetovanje mladih i njihovih roditelja, a područja na kojima se radi su sljedeća: odnosi unutar obitelji, organizacija školovanja ili zaposlenja (poticanje akademskog uspjeha, realizacija zaposlenja, provođenje kvalitetnog slobodnog vremena, rad na stavovima, interesima, navikama, razvoj socijalnih vještina, nenasilno rješavanje sukoba, razvijanje samopoštovanja i orijentacija ka sportu kao alternativa dosadašnjem načinu života.

Ciljevi su individualizirani, prilagođeni potrebama i osobinama samog korisnika, a općenito su usmjereni na smanjenje recidiva i stabilizaciju ponašanja mladih.

U provedbi programa usko se surađuje se s Centrom za socijalnu skrb, Općinskim državnim odvjetništvom te školama koje mladi pohađaju.

U navedeni program tijekom 2007. godine bilo je uključeno ukupno 30 korisnika.

2.9.9. Medicinski fakultet u Rijeci, Zavod za sudsku medicinu

- Toksikološki laboratorij

Uz financijsku podršku Odjela gradske uprave za zdravstvo i socijalnu skrb, u svibnju 2007. godine, započela provedba programa toksikološkog laboratorija Zavoda za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta u Rijeci. U sklopu programa analizirali su se uzorci krvi i mokraće na opojne droge kod smrtno stradalih nasilnom smrću, u prometnim nesrećama i samoubojstvima. Prema izvješću Zavoda za sudsku medicinu u razdoblju od svibnja do prosinca 2007. godine bilo je 23 samoubojstava, od čega je 11 osoba bilo intoksicirano. Od ukupnog broja smrtno stradalih u prometu, njih 25, dvoje osoba bilo je intoksicirano.

Treba istaknuti da su liječnici Zavoda za sudsku medicinu ujedno i vještaci iz područja sudske medicine i toksikologije te su ovlašteni za donošenje relevantnog mišljenja o utjecaju opojnih droga i psihoaktivnih tvari (Rješenje o dopuni rješenja o određivanju zdravstvenih i drugih ustanova za analizu uzoraka krvi i mokraće radi utvrđivanja koncentracije alkohola, prisustva opojnih droga ili psihoaktivnih tvari, "NN" br. 11/01).

U nastavku navodimo koliko je sredstava utrošeno na provedbu projekata/programa ustanova i udruga koji su usmjereni na rješavanje problematike ovisnosti na području grada Rijeke:

Red. br.	Ustanova/Udruga	Iznos u 2007. godini
1.	Društvo prijatelja Waldorfske pedagogije	11.710,00
2.	Ustanova za savjetovanje i komunikaciju A.S.K. RI	20.000,00
3.	Udruga za razvoj ljudskih potencijala Potencijal	17.000,00
4.	Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ	20.000,00
5.	Filozofski fakultet	120.000,00
6.	Udruga Terra	235.300,00
7.	Udruga Egzodus	65.000,00
8.	Udruga za zaštitu obitelji U.Z.O.R	106.446,07
9.	Medicinski fakultet	100.000,00
10.	Tribine (predavači)	1.866,30
11.	Obilježavanje Mjeseca borbe protiv ovisnosti	17.000,00
	UKUPNO	714.322,37

3. Zaključak

Iz prikazanih podataka vidljivo je da se broj ukupno liječenih ovisnika kroz godine kontinuirano povećava, ali trend povećanja broja novih ovisnika raste sporije. Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, u 2006. se u odnosu na 2005. godinu povećava broj korisnika, što može odražavati ili samo povećane zahtjeve za liječenjem ili ukupno povećanje heroinske ovisnosti. Dobivani nam podatci govore i o tome da osobe koje započnu liječenje, u zdravstvenom se sustavu zadržavaju duže.

Iz podataka dobivenih od Policijske uprave primorsko-goranske Rijeka i Općinskog državnog odvjetništva u Rijeci, vidljiv je pad kaznenih djela iz domene "zlouporaba opojnih droga", te pad broja počinitelja kaznenih djela. Ono što treba posebno istaknuti je značajan pad maloljetnika, počinitelja kaznenih djela iz navedene domene. Naime u 2006. godini bilo je prijavljeno Općinskom državnom odvjetništvu u Rijeci 39 maloljetnika, a u 2007. godini 20, što predstavlja pad od 48,7%.

Bez obzira na gore navedene podatke, koji nam ukazuju na pad kaznenih djela iz domene "zlouporaba opojnih droga" i većeg broja ovisnika koji se uključuju u proces liječenja, bitno je istaknuti da zlouporaba opojnih droga i dalje predstavlja vrlo ozbiljan problem. Pritisci da se taj problem počne rješavati su stvarni, ali ne uvijek i pravci njihovog djelovanja: obitelj često očekuje da škola napravi prvi korak, škola se pak obraća njima pozivajući ih da pojačaju brigu i kontrolu nad svojom djecom, zdravstvene ustanove imaju ograničene potencijale i njihove su intervencije najčešće u fazi kad su već vidljivi znakovi ovisnosti. Iz toga proizlazi da su nužne dobro organizirane, planirane i kontinuirane akcije u koje će biti uključeni svi subjekti koji se bave ovom problematikom.